

eres) en el pretérito imperfecto en *n-intz-an*, *itz-an* (yo era, tu eras, que se pronuncian también *n-intz-an*, *intz-an*, en el condicional *ban-intz*, *be-intz*, *bal-itz* (si fuera yo, si fueras tu, si fuera él); y así sucesivamente en todos los demás tiempos y personas, en los cuales puede comprobarse siempre la presencia de la radical, aunque se halla á veces reducida á una sola letra.

Es, pues, indudable que la voz *izan* es el infinitivo natural del verbo ser, y que su radical *iz* de quien recibe su significado, ha formado toda su conjugacion. Otro día probaremos que el diptongo *eu* de los verbos *euki* y *eutzi* es el infinitivo natural y primitivo del auxiliar activo *haber*, cuya conjugacion está cimentada sobre la raíz citada, y entre tanto, Sr. Director, dándole á V. gracias anticipadas por la insercion del presente, se repite de V. siempre affmo. S. S. Q. B. S. M.

JOSÉ DE GUIASOLA.

EUSKALDUNENEI.

«Euskal-Erriyan sortzen,
Ameriketan iltzen.»

COMPOSICION SEÑALADA CON **MENCION HONORÍFICA** EN EL
CERTÁMEN CIENTÍFICO, ARTÍSTICO Y LITERARIO DE PAMPLONA.

I.

¡Zér gozoro bizitzen dan,
Bat jayo dan erriyan!
¡Zér gozoro, aur zanean
Jostatzen zan tokiyan!
¡Zér gozoro, Jaungoikozko
Pake maitagarriyan,
Esertzen dan, aita batek
Landutako zelaiyan!
¡Zér gozoro jarririkan
Zuaitz¹ baten azpiyan

Ikusten dan seguruzta²
Soroaren erdiyan!
¡Zér gozoro, zuartzaren
Bertistezko³ jantziyan,
Ikusten dan garau⁴ piña
Narotasun⁵ aundiyán;
Sagar eder urreztuak
Mardulikan saroiyan,⁶
Mats-mordoak, zintzilikan
Ibarreko mastiyan;

---

(1) Arbol.—(2) Mies.—(3) Esmeralda.—(4) Fruta.—(5) Abundancia.—(6) Floresta.

Gaztañ-morkol arantztiyak
 Gaztañadi guriyan;
 Inchaur bikaiñ gozotsuak
 Ibai-bazter galaiyan!
 ¡Zer gozoro, kantatutzen,
 Ikusten dan sasiyan
 Chori luma kizkurduna,
 Poz-atsegin biziyan!
 ¡Zér gozoro, begiratzen
 Dan lastozko kabiyan
 Errechiñol maitatsua,
 Umeak gorde naiyan!
 ¡Zer gozoro dan ikusten,
 Egunaren sentiyán,
 Eguzkiyan etorrera
 Bere suzko gurdiyan,
 Zabaldurik argiera
 Sortitz¹ guzti-guztiyan;
 Ala beeko zelaiyetan,
 Nola goiko mendiyán;
 Ala itur urdiñean,
 Nola pitsdun ibaiyan!

.....

¿Nork utziko du, billatutzeko
 Bertatik joanik, urrea,
 Mendiyetako bizitza gozo,
 Naigaberikan gabea?
 ¿Nork lagako du, beretan dagon
 Maitagarrizko pakea,
 Baldin urreaz eta zillarraz
 Badatorkigu nekea?

II.

Zér samiñki bizitzen dan
 Bat erritik aldenik!
 ¡Zer samiñki, lagun aide,
 Guraso bat gaberik!
 ¡Zer samiñki, dagonean
 Meatze⁶ bat zulorik,

Zer gozoro, goizetikan
 Irtetzen dan lanera,
 Gari bizikariya eman
 Bear duan lurrera!
 Zér gozoro, biurtzen dan
 Illuntzean echera,
 Sorotikan, nekaturik,
 Atseden bat eitera;
 Echetar maitatuekin
 Biyotza poztutzero!
 ¡Zér gozoro, jachitzen dan
 Jayak ospatutzero,²
 Mendartean sarturikan
 Dagoan ibarrera!
 Laño bat ez datos bere
 Barjakinde³ chauera,⁴
 Satitutzen⁵ duan poza
 Beregandik kentzero,
 Naigabea, kezka, miña,
 Biyotzean sartzera.

Andikan zér irtengo dan
 Pentsatutzen bakarrik!...
 ¡Zéñ ederra dagon goiza!...
 Baña arentzat... alperrik,
 Daukalako biyotza chit
 Diru-nayez beterik.

(1) Naturaleza.—(2) Celebrar.—(3) Conciencia.—(4) Puro.—(5) Gozar.—(6) Mina.

Ez du beretzat sortitzak
 Atsegiñik jez pozik!
 Zergatikan zorigaitzak
 Daukan azpiraturik.
 Beti dago nozitutzen;¹
 Beti dago tristerik;
 Beti ¡bai! negarrez beti,
 Chit sarritan esanik:
 «¿Nola nintzan jo zoriya!
 Nola, zukan tinkarik,²
 Urrundetu gurasoak
 Dauzkadan lur maitetik?
 ¿Nola nintzan, nere lagun
 Maite danak utzirik,
 Aldendu, zañ birakorra³
 Ziñan pentsa gabarik?»
 .....
 ¡Amerika! ¿zenbat dira
 ¡Zenbat! zugaz zurtunik,
 Irten beren erritikan,
 Gurasoak lagarik,
 Usterikan biurtzea
 Diruz oso beterik?...
 ¿Eta zenbat itzul dira?...
 Ez joan ziran erdirik.
 Ez egiaz; an ill dira,

Lagun bat gabetanik,
 Urrun dagon beren Ama
 Maiteaz oroiturik,
 Beragandik iges egin
 Zutelako damurik,
 Barkaziyoa biyotzez
 Jainkoari eskarik.
 .....
 Eta biurtu diranak
 Jayotz erri maitera,
 ¿Zér ekarri dute beren
 Gurasoen echera?...
 ¡Zenbat aldiz etor diran
 An ezurrak usterala!
 ¡Zenbat aldiz, atsekabez,
 Miñez Ama jartzera!
 ¡Zenbat aldiz, negar-malkoz
 Zelaiyak bustitzera!
 ¡Zenbat aldiz, sort-echetik
 Zoriona kentzera,
 Zorion aren eguzkiya
 Lañoiz estalitzera,
 Len gozoak ziran toki
 Aek beltzez jaztera,
 Beretan zorigaitzaren
 Aziya zabaltzera!

Nor irtengo da jayotz-echetik,
 Topatu nairik urrea,
 Baldin sarritan urrean ordez
 Arkitzen bada gosea?
 ¿Nork opako du, Amaren biyotz
 Biguña miñez lertzea?
 ¿Nork naikidako⁴ du, sort-erritik
 Aldendurikan, iltzea?

KARMELO   ECHEGARAY-KOAK.

(1) Padecer.—(2) Fijarse.—(3) Voluble.—(4) Desear.